

HEDEF MALİYETLEME KAVRAMI ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Fırat KINALI*

Öz

Hedef maliyetleme, yönetim muhasebesinde yer alan ve son yıllarda işletmeler tarafından sıkça tercih edilen modern bir maliyet belirleme yöntemidir. Bu yöntem, işletmelerin yeni ürünlerin tasarım ve planlama süreçlerinde belirlenen maliyet ve operasyonel hedeflere ulaşmalarına yardımcı olmaktadır. Bu çalışma, çağdaş maliyetleme yöntemlerinden biri olan hedef maliyetleme üzerine yapılan çalışmaların eğilimlerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, Web of Science veri tabanında yer alan ve 1994-2024 yıllarını kapsayan 268 çalışma analiz edilmiştir. Hedef maliyetleme ile ilgili verilere Web of Science veri tabanından elektronik ortamda erişilmiş ve R Studio programına aktarılmıştır. Çalışma kapsamında hesaplamalar, tablolar, şekiller ve grafiklere yönelik işlemler de R Studio kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, hedef maliyetleme konusundaki yayınlar özellikle 2000’li yıllardan itibaren artış göstermiştir. En fazla yayının Almanya ve ABD menşeli olduğu, en çok tercih edilen dergilerin ise International Journal of Production Economics ve Asia Pacific Management Accounting Journal olduğu belirlenmiştir. Kelime bulutu analizinde “target costing”, “cost management”, “value engineering” ve “management accounting” gibi anahtar kelimeler öne çıkmıştır. Ayrıca, atıf analizleri, belirli yazarların ve makalelerin bu alandaki bilimsel yönlendirici rolünü ortaya koymuştur. Sonuç olarak, hedef maliyetleme alanında yayınlanan çalışmaların hem niceliksel hem de disiplinler arası bağlamda gelişim gösterdiği tespit edilmiştir. Çalışma, özellikle uluslararası iş birliklerinin teşvik edilmesi, dijitalleşme ve yapay zekâ uygulamaları ile entegrasyonun araştırılması ve sektörel bazda uygulamalı çalışmaların artırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, yapılan analizler hedef maliyetleme alanında literatürdeki boşluğu doldurmakta ve gelecek araştırmalara yön gösterecek nitelikte önemli bir katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hedef maliyetleme, Bibliyometrik analiz, Web of Science.

Jel Kodu: M41, M49.

Bibliometric Analysis of Studies on the Concept of Target Costing

Abstract

Target costing is a contemporary costing methodology in management accounting that has been increasingly favored by enterprises in recent years. This method helps businesses to achieve the cost and operational targets set in the design and planning processes of new products. This study aims to evaluate the trends of studies on target costing, which is one of the contemporary costing methods. To this end, 268 studies in the Web of Science database covering the years 1994-2024 were analyzed. Data on target costing were accessed electronically from the Web of Science database and transferred to the Rstudio program. Within the scope of the study, calculations, tables, figures and graphs were also performed using Rstudio. According to the findings, publications on target costing have increased especially since 2000s. The highest number of publications originated from Germany and the USA, and the most preferred journals were International Journal of Production Economics and Asia Pacific Management Accounting Journal. In the word cloud analysis, keywords such as “target costing”, “cost management”, “value engineering” and “management accounting” stand out. Furthermore, citation analysis revealed the role of specific authors and articles as scientific drivers in this field. As a result, it was found that published studies in the field of target costing have developed both quantitatively and in an interdisciplinary context. The study emphasizes that international collaborations should be encouraged, integration with digitalization and artificial intelligence applications should be investigated, and applied studies should be increased on a sectoral basis. In this context, the analysis fills the gap in the literature in the field of target costing and provides an important contribution to guide future research.

Keywords: Target costing, Bibliometric analysis, Web of Science.

Jel Code: M41, M49.

* Öğr. Gör. Dr., Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, Muhasebe ve Vergi Bölümü, firatkinali@selcuk.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-4908-4351>

1. Giriş

Küreselleşmeyle birlikte artan rekabet, ürün çeşitliliği ve teknolojik gelişmeler, geleneksel maliyet hesaplama yöntemlerinin yetersiz kalmasına neden olmuş; bu da çağdaş maliyetleme yöntemlerine yönelmeyi gerekli hale getirmiştir. Bu çağdaş maliyetleme yöntemlerinden biri olan hedef maliyetleme kavramı öne çıkmaktadır.

Hedef maliyetleme, ürün geliştirme sürecinde, pazardaki rekabetçi satış fiyatından istenen kâr marjı çıkarılarak ulaşılması gereken maliyeti belirleyen stratejik bir maliyet yönetimi yöntemidir. Bu yöntem, geleneksel maliyet hesaplama yaklaşımlarının yetersiz kaldığı günümüzün rekabetçi iş ortamında, işletmelerin daha etkin maliyet yönetimi sağlaması açısından önemlidir (Ansari & Bell, 1997). Başka bir ifade ile, hedef maliyetleme işletmelerin ürün maliyetlerini yönetmek için ihtiyaç duyulan bir stratejik yönetim muhasebesi kavramı olarak tanımlanmıştır (Dekker & Smidt, 2003). Hedef maliyetlemenin özellikleri aşağıdaki gibi birkaç başlıkta toplamak mümkündür (Bahşi & Can, 2001);

- Bu yöntem ürünlerin planlama ve tasarım aşamalarında ortaya çıkmaktadır.
- Hedef maliyetleme, bir işletme için maliyet planlaması anlamına gelmektedir. İşletmeler için maliyet kontrol aracı değildir.
- Hedef maliyetleme genellikle ürünlerin tasarım süreçlerinde ve üretim tekniklerinin kontrolünde kullanılmaktadır.

Bibliyometrik analiz, akademik literatürde yer alan yayınları sistematik bir şekilde inceleyerek, bu yayınlar arasındaki ilişkileri ve eğilimleri belirlemeyi amaçlayan bir yöntemdir (Donthu vd., 2021). Muhasebe alanında yapılan bibliyometrik analizlerin temel amacı, literatürdeki mevcut bilgi birikimini detaylandırmak, alandaki boşlukları tespit etmek olarak ifade edilmektedir. Ayrıca, muhasebe alanındaki en etkili çalışmaların, yazarların ve konuların belirlenmesiyle, araştırmacılara gelecekteki çalışmalar için yönlendirme sağlamaktadır. Bibliyometrik analizler, zamanla önemli ve olumlu gelişmeler kaydederek, daha kapsamlı ve etkili bir ölçümleme sürecinde araştırmacılara rehberlik etmektedir. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan bibliyometrik analiz tekniği, günümüzde akademik anlamda birçok farklı disiplinde kullanılmaktadır (Okuba, 1997). Bu analiz yöntemi sayesinde, belirli bir akademik alanda yayımlanmış çalışmalar çeşitli özellikler temelinde incelenerek bilimsel anlamda yeni ve farklı bulgular ortaya konulmaktadır. Analiz neticesinde ortaya çıkan bulgular kıyaslama, literatüre katkı sağlama ve herhangi bir derginin farklı açılardan değerlendirilmesine yardımcı olmaktadır (Garfield, 1972).

Bu çalışmanın amacı, hedef maliyetleme kavramının bibliyometrik bir analizini yapmaktır. Bu kapsamda hedef maliyetleme konusu ile ilgili Web of Science (Wos) veri tabanında taranan yayınlar çok boyutlu bir bakış açısıyla nitel araştırma yöntemlerinden bibliyometrik analiz yöntemi ile incelenmiştir. Web of Science veri tabanının R Studio programına uyumlu olması sebebiyle veriler çekilmiştir. Çalışmanın sonucunda elde edilen bilgilerin muhasebe alanında yapılan bibliyometrik analizlere ilişkin genel bir bakış açısı sunması ve bu sayede araştırmacılara gelecekteki çalışmalar için yönlendirme sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1. Literatür

Literatürde hedef maliyetleme ve bibliyometrik analiz konularıyla ilgili öne çıkan çalışmalardan bazıları aşağıda özetlenmiştir;

Coşkun (2008), Uşak ilinde faaliyet gösteren battaniye üretim işletmelerinde hedef maliyetleme yönteminin uygulanabilirliğini inceleyen bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmanın temel

amacı, hedef maliyetleme yönteminin tekstil sektöründe, özellikle battaniye üretimi alanında kullanılabilirliğini değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda, tekstil sektörüne özgü saha araştırmaları yapmış ve işletmelerden anket yöntemi ile veri toplamıştır. Çalışmanın sonucunda, hedef maliyetleme yönteminin battaniye üretim sektöründe hem rekabet gücünü artırmak hem de maliyetleri azaltmak noktasında etkili bir yöntem olduğu ifade edilmiştir.

Kaya (2010), çalışmasında hedef maliyetleme yönteminin tanımını, sürecini ve özelliklerini geleneksel maliyetleme yöntemleriyle karşılaştırmıştır. Çalışmanın temel amacı, hedef maliyetleme yönteminin teorik çerçevesini sunmak ve bu yöntemin geleneksel maliyetleme sistemlerine kıyasla sağladığı avantajları değerlendirmektir. Literatür taraması yöntemiyle gerçekleştirilen bu çalışmada, hedef maliyetleme yönteminin temel ilkeleri, süreçleri ve avantajları detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda, hedef maliyetleme yönteminin işletmelerin müşteri odaklı bir anlayış geliştirmesine yardımcı olduğu ve işletmelere rekabet avantajı sağladığı görülmüştür.

Koşan ve Geçgin (2013), yiyecek içecek sektöründe menü yönetimi alanında hedef maliyetleme sisteminin uygulanabilirliğini ele almıştır. Çalışma, işletmelerin maliyetlerini etkin şekilde kontrol ederek kâr marjlarını artırabilmelerine odaklanmıştır. Çalışmanın amacı yiyecek içecek işletmelerinde hedef maliyetleme yöntemi ile menüdeki ürünlerin maliyet analizinin kârlılığa olan etkisini ölçmektir. İlk olarak ürünlerin mevcut maliyetleri hesaplanmış, ardından bu ürünler için belirlenen hedef fiyatlar doğrultusunda maliyet düşürme stratejileri geliştirilmiştir. Çalışmanın sonucunda hedef maliyetleme, ürün bazında maliyetleri kontrol altına almanın yanı sıra müşteri beklentilerini karşılayan fiyat stratejileri geliştirilmesine olanak tanımaktadır. Menü yönetiminde etkin bir araç olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Hotamışlı ve Erem (2014), Muhasebe ve Finansman Dergisi'nde yayımlanan çalışmaları bibliyometrik açıdan incelemeyi amaçlamıştır. Toplamda 562 çalışma, bibliyometrik atıf analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Çalışmalarda en fazla "mali performans", "kamu maliyesi" ve "mali piyasalar" konularına ağırlık verildiği tespit edilmiştir. En fazla yayını gerçekleştiren kurumlar sırasıyla Marmara, Trakya ve İstanbul Üniversiteleri olmuştur. Atıf yapılan kaynaklar arasında ilk sırada "Journal of Finance" yer almaktadır.

Akgün ve Karataş (2017), yaptıkları çalışmada 2000-2016 yılları arasında Muhasebe ve Denetim Bakış Dergisi'nde yayımlanan makalelerin bibliyometrik özelliklerini incelemişlerdir. Toplam 380 makale, bibliyometrik analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Yazarların yayınlarında en çok "Maliyet-Yönetim Muhasebesi" ve "Denetim" alanlarına yoğunlaştığı, tek yazarlı çalışmaların fazla olduğu ve dergiye en fazla katkı sağlayan unvanın yardımcı doçent olduğu belirlenmiştir. En fazla yazarın bulunduğu kurumlar ise sırasıyla Dokuz Eylül Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi'dir.

Ahn vd., (2018), hedef maliyetleme konusunda yapılmış araştırmaları kapsamlı bir şekilde analiz ederek, bu alandaki mevcut durumun değerlendirilmesi ve gelecekteki araştırma alanlarının belirlenmesi amacıyla bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Çalışmanın temel amacı, hedef maliyetleme üzerine yapılan çalışmaları analiz ederek bu konudaki literatürün mevcut durumunu ortaya koymak ve gelecekteki araştırma fırsatlarını belirlemektir. Literatür taraması yöntemi kullanılarak hedef maliyetleme ile ilgili araştırmalar dokuz farklı başlık altında sınıflandırılmış ve her bir başlık ayrıntılı olarak incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, hedef maliyetleme modern işletmeler için önemli bir maliyet yönetimi aracı olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca, bu yöntemin daha fazla işlevsellik kazanması için entegre sistemlerin geliştirilmesi gerektiği önerilmektedir.

Karahan (2018), halı üretim sektöründe hedef maliyetleme yöntemini kullanarak, ürün tasarımından başlayarak maliyetlerin kontrol altına alınması sürecini ele almıştır. Çalışmanın temel

amacı ürün tasarımı aşamasında hedef fiyatlara ulaşmak için maliyetlerin kontrol edilebilirliği üzerine bir model geliştirmektir. Halı üretim sektöründeki bir işletmede, hedef fiyatlar belirlenmiş ve bu doğrultuda üretim süreci tasarlanmıştır. Hedef maliyetleme yöntemi ile maliyetlerin hangi süreçlerde azaltılabileceği analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda hedef maliyetleme yönteminin işletmelere maliyet kontrolü sağladığı tespit edilmiştir. Ayrıca bu sistemin müşteri odaklı inovasyon süreçlerini de desteklediği belirtilmiştir.

Demircioğlu ve Adıgüzel (2019), hedef maliyetleme yönteminin üretim işletmelerinde uygulanmasını ele almışlardır. Çalışmanın amacı geleneksel maliyetleme yöntemleriyle hedef maliyetleme yöntemini karşılaştırarak, bu yeni yaklaşımın avantajlarını ortaya koymaktır. Bir tekstil üretim işletmesinde vaka analizi yapılmıştır. İlk olarak geleneksel maliyet artı yöntemiyle ürünlerin maliyetleri hesaplanmış, ardından hedef maliyetleme yöntemi kullanılarak maliyet tasarrufları ölçülmüştür. Çalışmanın sonucunda hedef maliyetlemenin maliyetlerin üretim süreci öncesinde kontrol edilmesine olanak tanıyarak işletmelere stratejik bir avantaj sağladığı ifade edilmiştir. Ayrıca müşteri odaklı ürün geliştirme sürecine katkıda bulunduğu tespit edilmiştir.

Acaravcı ve Öz (2023), hedef maliyetleme yönteminin mobilya üretimi yapan bir işletmede uygulanabilirliğinin değerlendirilmesi üzerine çalışmışlardır. Çalışmanın amacı hedef maliyetleme sisteminin, mobilya üretim işletmelerinde maliyetlerin azaltılmasına ve kâr marjlarının artırılmasına katkısını incelemektir. Çalışmada uygulamalı bir yaklaşımla, mobilya üretimi yapan bir işletmede hedef maliyetleme yönteminin mevcut maliyet sistemiyle karşılaştırılması yapılmıştır. Çalışmanın Sonucunda, Hedef maliyetleme, mobilya üretim işletmelerinde etkili bir maliyet yönetim sistemi olarak uygulanabilir ve kârlılığı artıracığı tespit edilmiştir.

Say (2023), çalışmasında kurumsal sosyal sorumluluk ve kârlılık ilişkisini inceleyen akademik çalışmaların bibliyometrik analizine odaklanmıştır. Literatürün genişliğini, eğilimlerini ve en çok katkı sağlayan araştırmacıları, kurumları ve ülkeleri belirlemeyi hedeflemiştir. Çalışmanın temel amacı, kurumsal sosyal sorumluluk ve kârlılık üzerine yapılan çalışmaları analiz ederek, bu alandaki literatürün mevcut durumu ve yönelimleri hakkında bilgi sağlamaktır. Çalışma, en çok atıf alan makaleleri, temel araştırma temalarını ve araştırma boşluklarını ortaya koymayı hedeflemiştir. Çalışmada, Vos veri tabanı kullanılmış ve elde edilen çalışmalar bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda Literatürde en çok kullanılan anahtar kelimelerin "corporate social responsibility," "profitability," ve "sustainability" olduğu görülmüştür. Ayrıca çalışmaların çoğunun nicel yöntemlere dayandığını ve pozitif bir ilişki bulan araştırmaların ağırlıkta olduğunu ortaya koymuştur.

Linh (2024), 2012-2022 yılları arasında hedef maliyetleme üzerine yapılan akademik çalışmaları incelemiştir. Çalışmanın amacı 10 yıllık süreçte hedef maliyetleme alanında yapılan yayınların içerik analizi ile araştırma eğilimlerini belirlemektir. Google Scholar veri tabanında yer alan akademik çalışmalar analiz edilerek, anahtar kelimeler ve tematik içeriklerin dağılımını incelemiştir. Çalışmanın sonucunda hedef maliyetlemenin, işletmelerin rekabet avantajını artırmak için önemli bir araç olduğu ve bu yöntemin sürdürülebilirlik ve dijitalleşme gibi yeni alanlara entegrasyonunun sağlanması gerektiğini ifade etmiştir.

Arslan ve Çonkar (2024), hastanelerde hedef maliyetleme ile kaynak tüketim muhasebesi sistemlerinin entegrasyonunu incelemişlerdir. Sağlık sektöründe yapılan bu çalışma ile söz konusu yaklaşımların hasta memnuniyeti ve maliyet yönetimine etkisi değerlendirilmiştir. Çalışmanın temel amacı, hastane yöneticilerine kaynakları etkin kullanma, maliyetleri düşürme ve hizmet kalitesini artırma konularında stratejik bir yöntem sunmaktır. Bir hastanenin beyin cerrahisi bölümünde 10 farklı tedavinin maliyetleri analiz edilmiş ve hedef maliyetleme yöntemi ile tedavi süreçlerindeki maliyet

unsurları incelenmiştir ve buna bağlı olarak alternatif süreçler geliştirilmiştir. Çalışmanın sonucunda, hedef maliyetleme yöntemiyle maliyetlerin düşürülmesi ve kalite iyileştirilmesi arasında pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Özellikle sağlık sektöründe kullanılan bu yöntem, hasta memnuniyetini artırırken kaynakların daha verimli kullanılmasını sağlamıştır.

Ağaç (2025), yaptığı çalışmanın amacı, Türkiye Cumhuriyeti Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alan ve Kaynak Tüketim Muhasebesi (KTM) konusunu ele alan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizini gerçekleştirmektir. Verilerin analizinde yüzde ve frekans analizlerinden yararlanılmış, tezlerin içeriğine ilişkin değerlendirmelerde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, incelenen tezlerin büyük bir kısmını doktora çalışmaları oluşturmakta ve tezlerin genel olarak Türkçe yazıldığı görülmektedir. Anahtar kelimeler arasında; atıl kapasite, lojistik, kaynak tüketim muhasebesi, üretim, memnuniyet ve kalite yönetimi gibi kavramlar ön plana çıkmaktadır. Genel olarak KTM ile ilgili yapılan tez çalışmalarının, üretim ve hizmet işletmelerinde atıl kapasite maliyetlerinin hesaplanmasına yönelik uygulamalar içerdiği görülmektedir. Bu durum, atıl kapasitenin belirlenmesinde KTM'nin söz konusu işletme türleri için önemli bir maliyetleme yöntemi olduğunu ortaya koymaktadır.

Korga (2025), yaptığı çalışmanın amacı, muhasebe alanında yapay zekâ temalı akademik araştırmaları belirlemek ve bu alandaki mevcut durumu bibliyometrik analiz yöntemiyle değerlendirmektir. Bu kapsamda, Web of Science veri tabanında indekslenen ve muhasebe ile yapay zekâ ilişkisini ele alan çalışmalar incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini, 1986–2024 yılları arasında yayımlanan toplam 518 akademik çalışma oluşturmaktadır. Verilerin analizinde VOS Viewer yazılımı kullanılarak bibliyometrik ağ analizi gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonuçları, muhasebe alanında yapay zekâyâ yönelik akademik ilginin son yıllarda belirgin şekilde arttığını ve bu alanın gelişen teknolojilerle birlikte önemli bir araştırma sahası hâline geldiğini ortaya koymaktadır.

Mazman İtik (2025), çalışmasında muhasebe ve kalite maliyetleri alanlarındaki tarihsel gelişimi ve akademik ilgiyi incelemiştir. 1986–Temmuz 2024 döneminde, Scopus veri tabanında indekslenen 42 dergide yayımlanan toplam 72 yayın analiz edilmiştir. Bulgular, 2000'li yıllardan itibaren bu alanlardaki yayın sayısında belirgin bir artış olduğunu, dolayısıyla akademik ilginin zamanla arttığını göstermektedir. Atıf analizine göre, belgeler ortalama 18,85 atıf almış ve ortalama yayın yaşı 15,4 yıl olarak hesaplanmıştır. 2021–2024 dönemindeki düşük atıf sayıları, yeni yayınların henüz yeterli etki yaratmadığını düşündürmektedir. En üretken kurumlar Hindistan Teknoloji Enstitüsü ve Minho Üniversitesi olurken, Amerika Birleşik Devletleri 34 makale ve 376 atıf ile en fazla katkı sağlayan ülke olmuştur.

Literatür incelendiğinde, hedef maliyetleme ve bibliyometrik analiz ile ilgili birçok çalışma yapıldığı görülmektedir. Ancak Wos veri tabanında hedef maliyetleme ile ilgili bir bibliyometrik analize rastlanılmamıştır. Bu bağlamda bu çalışmanın literatüre ve araştırmacılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2.Yöntem

2.1.Araştırmanın Deseni

Bu araştırma, hedef maliyetleme (target costing) kavramının bibliyometrik analizini yapmak amacıyla tasarlanmış olup, betimsel nitelikte bir çalışmadır. Bibliyometrik analiz yöntemi, belirli bir akademik alan veya konu hakkında yapılan çalışmaları sistematik olarak inceleyerek yayın trendlerini, anahtar kelime analizlerini, atıf analizlerini ve ortak yazar ağlarını değerlendirmek için kullanılmıştır (Kurtuluş & Bilen 2021). Bu yöntem, hedef maliyetleme konusundaki akademik literatüre kapsamlı bir bakış sunmayı amaçlamaktadır.

2.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Web of Science veri tabanında 1994-2024 yılları arasında "target costing" anahtar kelimesiyle yayınlanan akademik çalışmaları kapsamaktadır. Evrenin tamamına erişim sağlandığı için herhangi bir örneklem seçimi yapılmamış, tüm uygun çalışmalar dikkate alınarak analiz edilmiştir. Toplamda 268 çalışma incelenerek bibliyometrik analiz gerçekleştirilmiştir.

2.3.Araştırma Süreci

Bu araştırma, belirlenen yöntem doğrultusunda aşağıdaki aşamalar takip edilerek gerçekleştirilmiştir:

- Veri Toplama: Web of Science veri tabanında "target costing" anahtar kelimesiyle 1994-2024 yılları arasında yayınlanan makaleler tespit edilmiştir.
- Veri Aktarımı: Elde edilen veriler R Studio programına aktararak analiz edilmek üzere düzenlenmiştir.
- Analiz Süreci: Yayın trendleri, en çok atıf alan çalışmalar, en fazla yayın yapan yazarlar, yayın yapan ülkeler ve dergiler gibi çeşitli bibliyometrik göstergeler incelenmiştir.
- Bulguların Yorumlanması: Elde edilen sonuçlar, hedef maliyetleme konusundaki akademik gelişimin ve eğilimlerin değerlendirilmesi amacıyla yorumlanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Hedef maliyetleme kavramına bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak şu analizler gerçekleştirilmiştir:

- Atıf Analizi: Hedef maliyetleme konusunda en çok atıf alan makaleler ve yazarlar belirlenmiştir.
- Kelime Analizi: En fazla kullanılan anahtar kelimeler incelenerek konuya dair akademik eğilimler tespit edilmiştir.
- Yazar ve Ülke Analizi: En fazla yayın yapan yazarlar, ülkeler ve çoklu ortak yayın yapan akademisyenler analiz edilmiştir.
- Dergi Analizi: En fazla yayın yapan akademik dergiler belirlenmiş ve yayın trendleri incelenmiştir.

2.5. Araştırma Etiği

Bu araştırmada kullanılan veriler kamuya açık akademik veri tabanlarından elde edilmiş olup, herhangi bir kişisel veri veya gizli bilgi içermemektedir. Araştırma sürecinde intihal ve etik ihlallerden kaçınılmış, tüm kaynaklar doğru şekilde atıflanarak akademik yazım kurallarına uygun hareket edilmiştir.

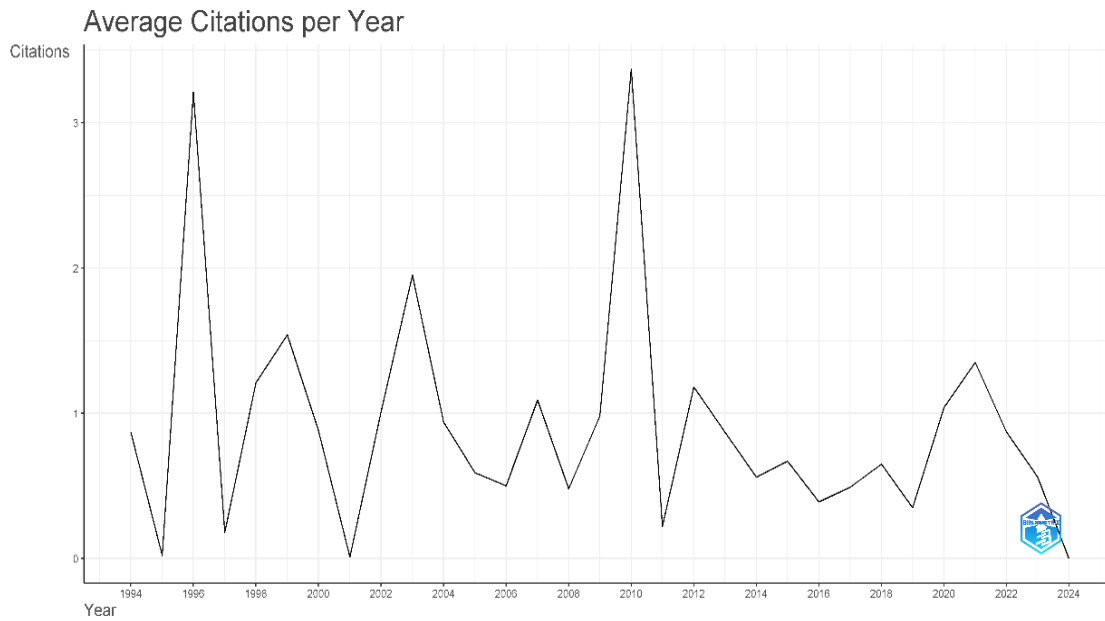
3. Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde bibliyometrik analiz sonucunda elde edilen bulgulara değinilmiştir.

Tablo 1*Çalışmalara İlişkin Temel Bilgiler*

Açıklama	Sonuç
Zaman Aralığı	1994:2024
Kaynaklar (Kitap, Makale vd.)	191
Belge Sayısı	268
Belge Başına Ortalama Atıf Sayısı	12,34
Anahtar Kelime Sayısı	617
Yazar Sayısı	569
Tek Yazarlı Belge Sayısı	62
Belge Başına Yazar Ortaklığı	2,54
Makale Sayısı	154
Kitap Bölümü Sayısı	24
Bildiri Sayısı	3
Kitap Sayısı	1
Kitap İncelemesi Sayısı	3

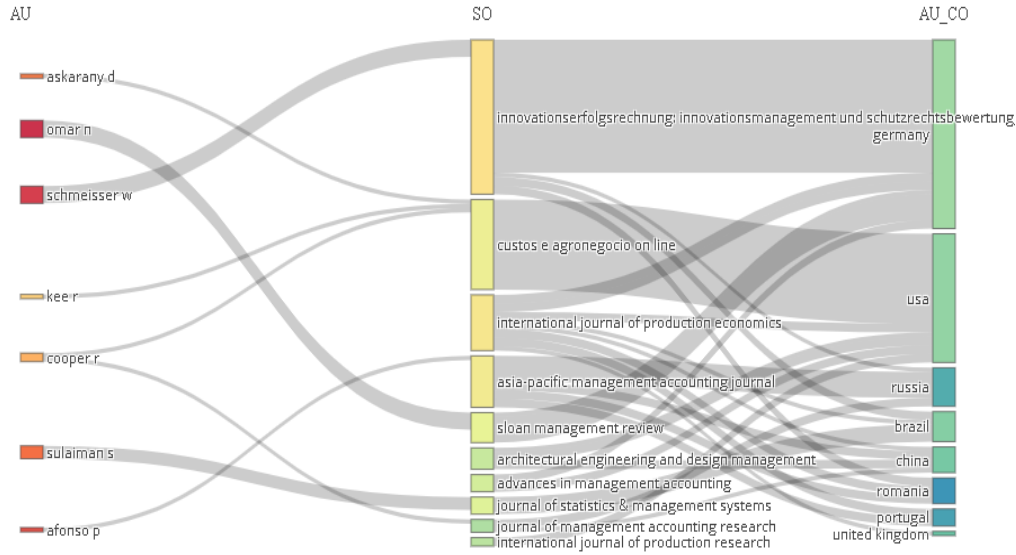
Web of Science veri tabanında anahtar kelime olarak hedef maliyetleme (target costing) girilerek konu ile alakalı bütün çalışmalara erişilmiş ve ilk yapılan çalışmaya 1994 yılında ulaşılmıştır. Tablo 1 incelendiğinde hedef maliyetleme konusu ile ilgili çalışmaların 1994 yılında başladığı ve 2024 yılının sonuna kadar toplam 268 çalışma yapıldığı görülmektedir. 1994-2024 arasında yapılan çalışmaların 154 tanesinin makale, 24 tanesinin kitap bölümü, bir tanesinin kitap, üçer tanesinin ise bildiri ve kitap ve kalan 77 tanesi diğer kategorisinde yer almakta olup tamamını incelemesinden oluşmaktadır. Ayrıca yapılan çalışmalar 569 yazar tarafından kaleme alınmış ve toplamda 617 anahtar kelime kullanılmıştır. Konuya ilişkin yıllara göre ortalama alıntı dağılımı Grafik 1’de sunulmuştur.

Grafik 1*Yıllık Bazda Ortalama Alıntı Sayısı*

Grafik 1'e bakıldığında, 1994-2024 yılları arasında yıllık ortalama alıntı sayısının en yüksek olduğu yılların 1996 ve 2010 olduğu anlaşılmaktadır. Genel olarak, hedef maliyetleme literatüründe atıf etkisinin dönemsel olarak dalgalandığı, ancak 2000'li yıllarla birlikte artış gösterdiği görülmüyor. Üç alan grafiğinde, belirlenen alanlar arasındaki bağlantılar gösterilmektedir. Grafik 2'de ise yazar isimleri, yazarların ait olduğu ülkeler ve yayın yaptıkları dergiler üç ayrı alan olarak ele alınmıştır.

Grafik 2

Üç Alan Grafiği

Grafik 2, yazarlar, ülkeler ve dergiler arasındaki ilişkileri üçlü biçimde gösteriyor. Amerikalı araştırmacıların daha çok Custos e Agronegocio adlı dergide yayın yaptıkları görülmüyor. Alman araştırmacılar, Innovationserfolgsrechnung dergisini tercih ederken; Rus yazarlar ise en çok Asia Pacific Management Accounting Journal'da yayın yapmış. Bu durum, ülkelere özgü dergi tercihlerinin olduğunu ve her ülkenin hedef maliyetleme konusunda farklı yayın mecralarına yöneldiğini ortaya koyuyor. Grafik 3, yazarların hedef maliyetleme konusundaki yayınlarını en çok tercih ettikleri ilk on dergiyi göstermektedir.

Grafik 3

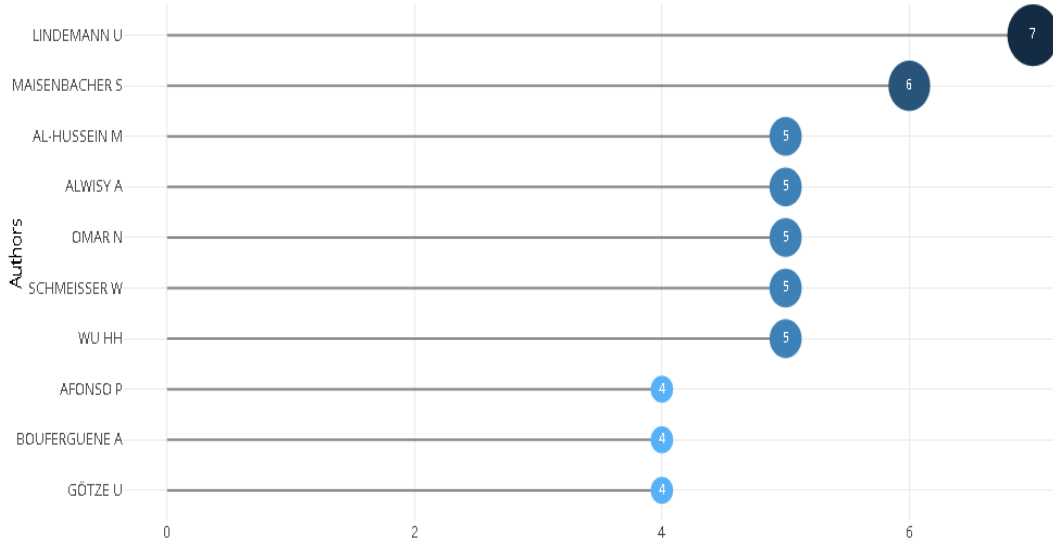
Hedef Maliyetleme Alanında En fazla Yayın Yapan Dergiler

“Hedef Maliyetleme” anahtar kelimesi üzerinden araştırılan makalelerin en çok tercih edildiği dergilerin International Journal of Production Economics (14), Innovationserfolgsrechnung (13) ve Asia Pacific Managament Accounting Journal (9) adlı dergilerin bulunduğu belirlenmiştir. Grafik 4, konu alanıyla ilgili en çok çalışmaya sahip olan yazarları göstermektedir.

Grafik 4

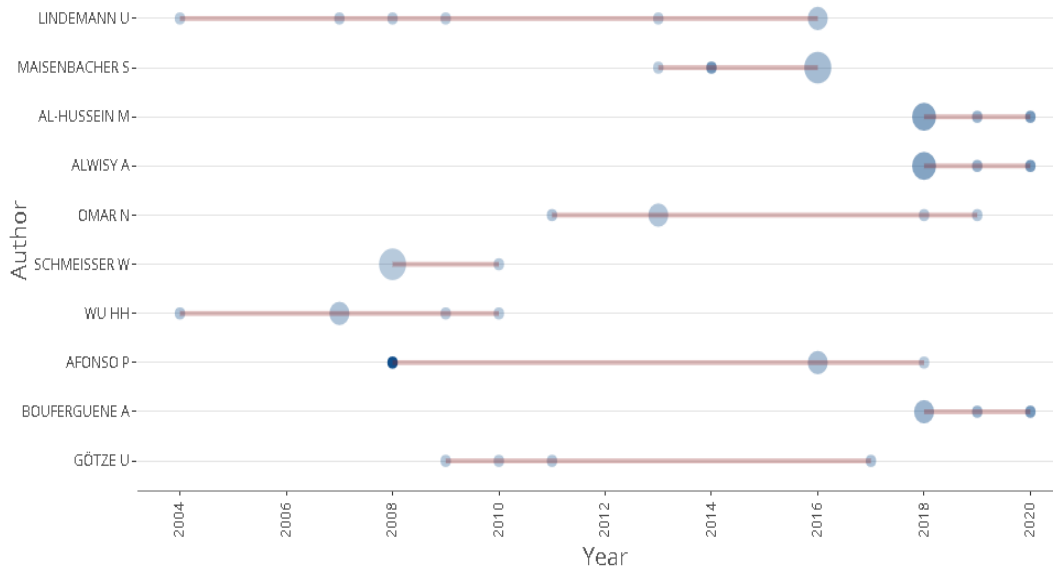
En Fazla Yayın Yapan Yazarlar

Grafik 4 dikkate alındığında hedef maliyetleme ilgili en fazla makaleye sahip olan yazarların Lindemann (7) ve Maisenbacher (6) olduğu görülebilir. İlk iki sırada yer alan araştırmacıların, Almanya'daki Münih Teknik Üniversitesi'nde görev yaptıkları belirlenmiştir. Grafik 5'te, analiz sonucunda araştırmacıların atıf patlama değerlerinin yıllara göre değişimi ifade edilmiştir. Atıf patlama değeri, yazarların konu alanında en çok atıf aldıkları yıllardaki değerleri ifade etmektedir.

Grafik 5

Atıf Patlama Değerleri

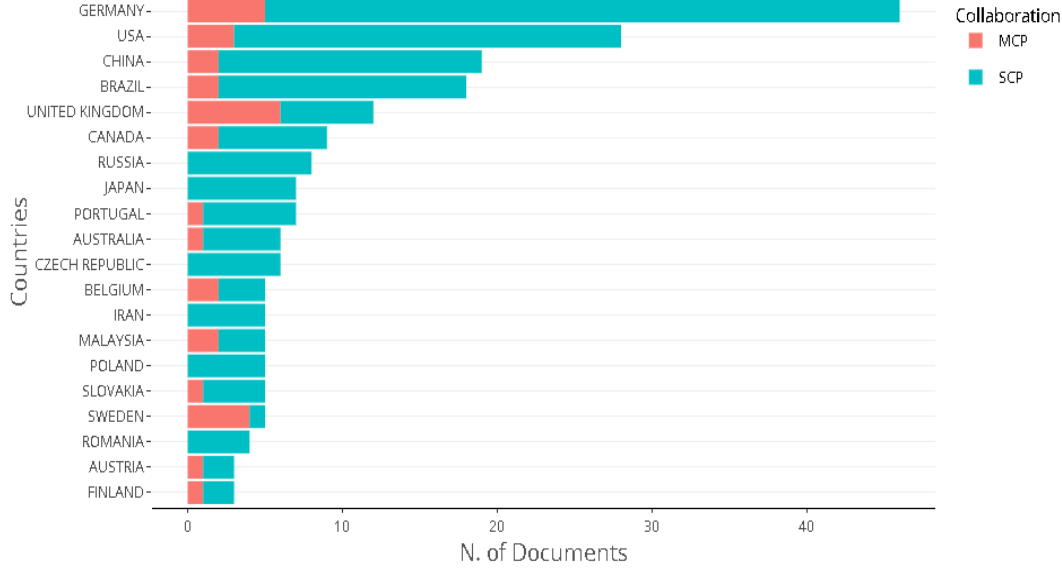

Araştırmacıların atıf patlama değerleri incelendiğinde, 2008-2018 yılları arasında en çok atıf alan yazarın Afonso (5.176) olduğu görülmektedir. Lindemann, Afonso, Omar ve Götze adlı yazarların bu dönemde konu alanına yön veren bilim insanları olduğu, 2004-2020 yılları arasında

düzenli olarak atıf almalarından anlaşılmaktadır. Grafik 6’da araştırmacıların bulundukları ülkelerindeki makale sayıları gösterilmektedir.

Grafik 6

Sorumlu Yazarların Ülkelerine Göre Yayın Sayıları

Grafik 6’da “Single Country Publications” aynı ülkeden yazarların gerçekleştirdiği yayın sayılarını, “Multiple Country Publications” ise farklı ülkelerden yazarların ortaklaşa gerçekleştirdiği yayın sayılarını ifade etmektedir. Toplamda 46 çalışmayla Almanya (SCP: 41, MCP: 5), 28 çalışma ile Birleşik Krallık (SCP: 25, MCP: 3) ve 19 çalışmayla Çin (SCP: 17, MCP: 2) ilk üç sırada yer almaktadır. Konuya ilişkin detaylı bilgi aşağıda, Tablo 2’de sunulmuştur. Uluslararası iş birliği, araştırma alanlarına çok yönlü bakış açıları kazandırarak, bilgi paylaşımını artırmakta ve daha yenilikçi ve kapsamlı sonuçlar doğurmaktadır. Hedef maliyetleme gibi çok boyutlu bir yönetim muhasebesi yaklaşımı, farklı ülkelerdeki uygulamalarla karşılaştırıldığında yöntemsel zenginlik ve evrensel geçerlilik kazanır. Grafik 6 verilerine göre: Birleşik Krallık gibi MCP oranı yüksek ülkelerin yayınlarının daha fazla atıf aldığı ve etki gücü yüksek araştırmalar ürettiği gözlemlenmektedir. MCP oranı düşük olan ülkelerde (örneğin Japonya ve Rusya), literatüre katkının daha yerel ve sınırlı kaldığı söylenebilir. Ayrıca, uluslararası ortak yayımlar: Farklı disiplin ve kültürel yaklaşımların entegrasyonunu sağlar, literatürdeki bilgi çeşitliliğini ve karşılaştırmalı analizleri destekler ve hedef maliyetlemenin sadece üretim işletmeleriyle sınırlı kalmayıp, sağlık, hizmet ve dijital sektörlerde nasıl evrildiğine dair küresel bir perspektif sunar.

Tablo 2

Ülkelere göre makale sayıları, SCP / MCP Değerleri

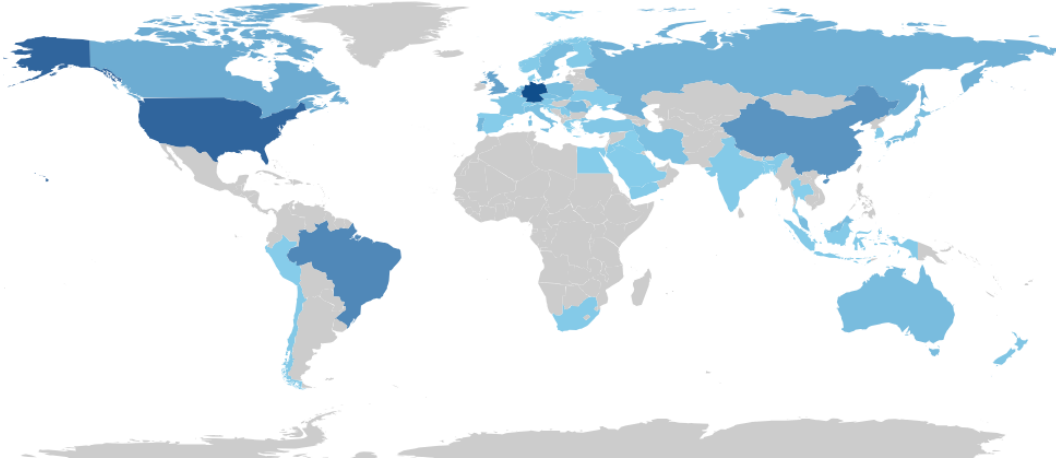
Ülke	Makale	SCP	MCP
GERMANY	46	41	5
USA	28	25	3
CHINA	19	17	2
BRAZIL	18	16	2
UNITED KINGDOM	12	6	6
CANADA	9	7	2
RUSSIA	8	8	0

JAPAN	7	7	0
PORTUGAL	7	6	1
AUSTRALIA	6	5	1

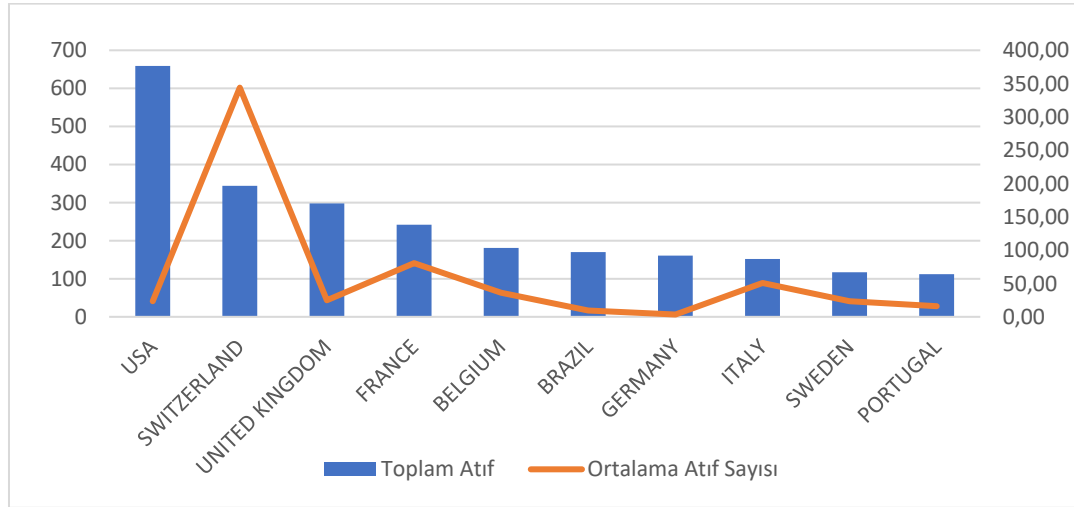
Tablo 2’de, sorumlu yazarların ülkelerinin makale sayıları ile SCP ve MCP değerlerine göre sıralandığı ilk 10 ülke listelenmiştir. Tablo baz alındığında, yayın sayısında Almanya ve ABD ilk sıralarda yer alırken, MCP değerleri açısından bu iki ülkenin üst sıralarda yer almadığı görülmektedir. Bu durum, her iki ülkedeki araştırmacıların genellikle kendi ülkelerindeki meslektaşlarıyla yayın yaptığını göstermektedir. MCP değerleri açısından Almanya ve Birleşik Krallık, konuyla ilgili en yüksek değerlere sahip ülkeler olarak öne çıkmaktadır. Bu durumda söz konusu ülkelerdeki araştırmacıların uluslararası iş birliği yaparak çalışmalar gerçekleştirdiğini ifade etmektedir. MCP değerleri en düşük olan ülkeler ise Rusya, Japonya, Portekiz ve Avustralya’dır. Şekil 1’de ise, hedef maliyetleme ile ilgili araştırma sonucunda ortaya çıkan ülkelerin makale yazım sayıları üzerinden bilimsel üretkenlikleri belirtilmiştir.

Şekil 1

Ülkelerin Bilimsel Üretkenlik Haritası

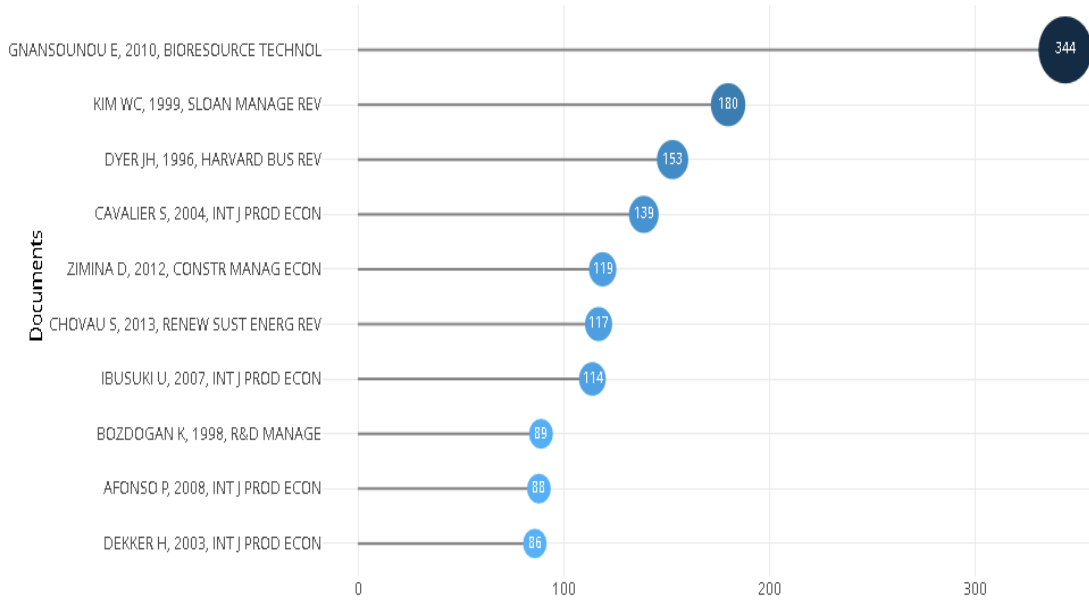
Şekil 1’e göre, haritada ülkeler koyu maviden açık mavi tonlarına ve gri renge boyanmıştır. Söz konusu bu renkler, makale sayılarını ifade etmektedir. Gri renkle işaretlenen ülkelerde, veri tabanında hedef maliyetleme ile alakalı bir makale tespit edilmemiştir. Mavi tonları ise koyudan açığa doğru ilerledikçe makale sayısındaki azalmayı göstermektedir. Başka bir ifade ile, koyu mavi renkle gösterilen ülkeler, hedef maliyetleme konusunda daha yüksek bilimsel üretkenliğe sahiptir. Haritanın sayısal verilerine göre, Almanya 77 çalışmayla birinci sırada yer alırken, ABD 62 çalışma ile ikinci, Brezilya ise 41 çalışma ile üçüncü sırada bulunmaktadır. Grafik 6’da ise hedef maliyetleme konusunda en fazla atıfa sahip ülkeler ve atıf sayıları gösterilmektedir.

Grafik 7*Toplam Atıf ve Atıf Sayılarına Göre Ülkeler*

Grafik 7, hedef maliyetleme konusundaki akademik yayınlara en fazla atıf alan ülkeleri göstermektedir. Bu grafik, yalnızca yayın sayısını değil, aynı zamanda etki gücünü de değerlendirmeye imkân verir.

- ABD (659 atıf) ile en çok atıf alan ülke konumundadır. Bu, ABD merkezli araştırmaların küresel literatüre yön verici nitelikte olduğunu göstermektedir.
- İsviçre (344 atıf) ve Birleşik Krallık (298 atıf) da yüksek atıf alan ülkeler arasında yer almakta; bu ülkelerin yayın sayısı az olsa da kalite ve etki açısından öne çıktığını ortaya koymaktadır.
- Almanya gibi yayın sayısı fazla olan ülkelerin atıf sayısı daha az olabilir, bu da nitelik ve etki gücü açısından farklılıklar olabileceğine işaret eder.
- Japonya, Kanada, Çin gibi ülkeler orta düzeyde atıf almış; bu da bu ülkelerdeki çalışmaların daha çok bölgesel etkiye sahip olduğunu düşündürmektedir.

Atıf sayıları, sadece yayın miktarından çok etkinliğe ve katkı düzeyine odaklanan bir ölçüttür. ABD, Birleşik Krallık ve İsviçre gibi ülkelerin az sayıda ama yüksek etkili yayınlarla öne çıktığı görülmektedir. Bu ülkelerin yöntemsel yenilikler ya da teorik katkılar açısından öncülük ettiği söylenebilir.

Grafik 8*En Çok Atıf Yapılan Makaleler ve Atıf Sayıları*

Grafik 8, hedef maliyetleme literatüründe en fazla atıf alan bireysel yayınları göstermektedir. Bu analiz, alanın en etkili çalışmalarını ve bu çalışmaların yazarlarını öne çıkarır.

- Gnansounou (2010) adlı çalışma 344 atıfla en çok atıf alan yayındır. Bu makale, büyük olasılıkla alanın temel taşlarından biridir ve sıklıkla referans gösterilmektedir.
- Kim (1999) ve Dyerjh (1996) çalışmaları da sırasıyla 180 ve 153 atıf olarak öne çıkmaktadır.
- Bu yayınların çoğunun 1990'lar ve 2000'lerin başlarında yayımlandığı dikkate alındığında, temel kuramsal ve çerçeve çalışmaları olduğu söylenebilir.

Bu makaleler, hedef maliyetleme literatürünün kurucu, yön verici ve referans niteliğinde çalışmalarını temsil eder. Hem araştırma konularını şekillendirmiş hem de sonraki yayınlara teorik ve metodolojik zemin hazırlamışlardır. Şekil 2'de ise konuya ilişkin makalelerde en sık kullanılan anahtar kelimelerin yer aldığı bir kelime bulutu sunulmaktadır.

Şekil 2*Target Costing Kelime Bulutu*

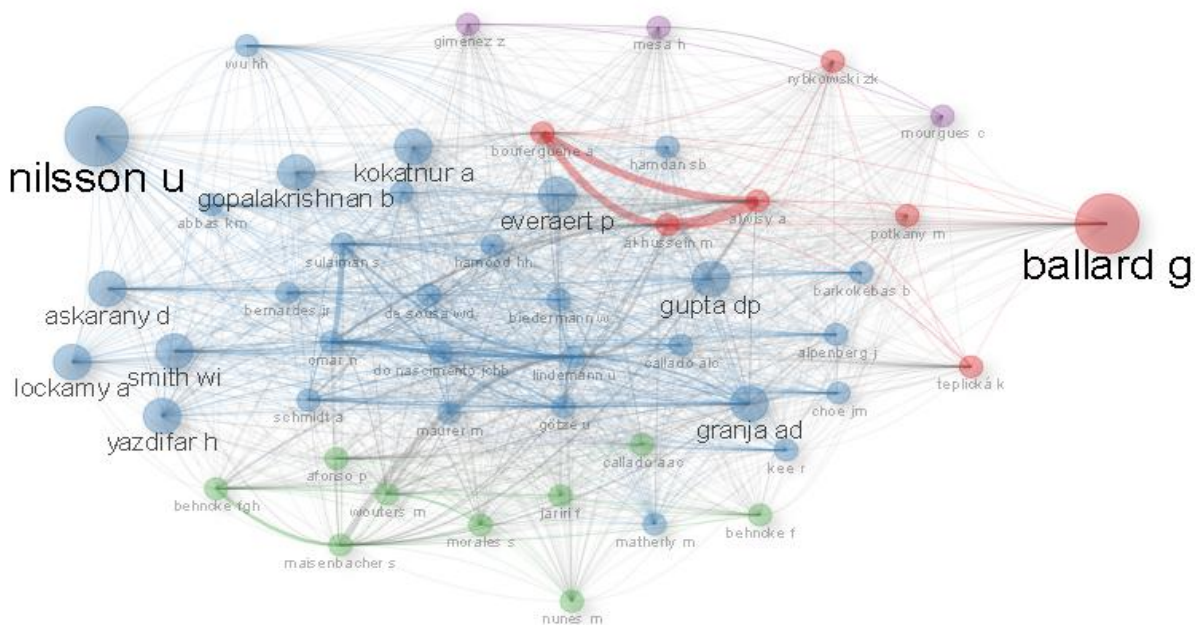
Şekil 2'deki kelime bulutu incelendiğinde, konu alanında en çok kullanılan anahtar kelimelerin target costing (hedef maliyetleme), cost management (maliyet yönetimi), target costs (hedef maliyetler), value engineering (değer mühendisliği) ve management accounting (yönetim muhasebesi) olduğu görülmektedir. Temaların yıllar içindeki evrimi ve araştırma trendleriyle ilişkisine bakıldığında;

- 1990’ların Sonu – 2000’lerin Başları: Temel Kavramsal Yapı: İlk çalışmalarda “target costing” ile birlikte “management accounting” ve “cost control” gibi temel muhasebe kavramları ön plandadır. Bu dönemde hedef maliyetleme, geleneksel maliyet sistemlerine alternatif olarak teorik çerçevesiyle ele alınmıştır.
- 2000’ler – 2010 Arası: Stratejik ve Üretim Odaklı Yaklaşım: Anahtar kelimeler arasında “value engineering”, “product development” ve “strategic cost management” gibi ifadelerin daha çok öne çıktığı görülmektedir. Bu dönem, hedef maliyetlemenin yalın üretim, ürün yaşam döngüsü ve müşteri odaklılık gibi kavramlarla bütünleştirildiği dönemdir. Uygulamalı çalışmalar artmış, farklı sektörlerde vaka analizleri yapılmıştır.
- 2010 – 2025 Arası: Disiplinler arası Yaklaşım ve Teknoloji Etkisi: Anahtar kelimelere “lean production”, “innovation”, “ERP systems” ve “sustainability” gibi yeni temalar eklenmiştir. Hedef maliyetleme artık sadece maliyet hesaplama değil, stratejik karar alma ve rekabet avantajı sağlama aracı olarak görülmektedir.

Şekil 2’de görülen kelimeler, hedef maliyetleme alanında literatürün temel odaklarını, evrimini ve gelecekteki eğilimleri yansıtmaktadır. İlk yıllarda daha muhasebe merkezli olan araştırmalar zamanla stratejik yönetim, üretim teknolojileri ve dijitalleşme ile ilişkilendirilmiş, çok boyutlu bir yapı kazanmıştır. Grafik 9 ise, konu üzerinde çalışan yazarların iş birliği ağlarını ve bu ağlardaki kümelenmeleri göstermektedir.

Grafik 9

Ortak İşbirliği Ağı

Grafik 9’da ortak iş birliği yapan yazarlar aynı kümede yer almakta olup, bu yazarların benzer konular üzerinde çalışarak birlikte yayın yaptıkları söylenebilir. Tablo 4’te ise, konu alanına yönelik iş

birliği ağlarının mavi, kırmızı, yeşil ve mor renklerle temsil edilen dört farklı kümeden oluştuğu ve yazarların hangi kümede yer aldığı belirtilmektedir. 4 ana küme (cluster) oluşmuştur. Bu kümeler, belirli bölgelerde veya üniversitelerde yoğunlaşmış araştırma gruplarını temsil etmektedir. Kümeler arası geçiş zayıftır, yani farklı kümelerdeki yazarlar genellikle birbirleriyle iş birliği yapmamıştır. Bu, hedef maliyetleme alanında ağlar arası iş birliğinin sınırlı olduğunu göstermektedir. En büyük kümelerde, Afonso, Lindemann ve Maisenbacher gibi sık atıf alan yazarlar yer almakta, bu isimler etrafında kümelenmiş ortak araştırmacılar bulunmaktadır. Bazı yazarlar, birden fazla yayın ağına bağlanmış olup, bu durum köprü rolü oynayan akademisyenlerin varlığını işaret eder. Bu kişiler, literatürün farklı alt alanları arasında bağlantı kurarak bilgi yayılımını hızlandırırlar. Şekil 3 ise, belirtilen dönemde hedef maliyetleme ile ilgili yapılan yayınların hangi endekslerde tarandığını göstermektedir.

Şekil 3

Yayınların Endeks Türüne Göre Dağılımı

Şekil 3, hedef maliyetleme konusundaki akademik yayınların hangi uluslararası indekslerde tarandığını göstermektedir. Bu tür bir analiz, çalışmalara akademik camiada ne düzeyde güvenildiğini ve görünürlüğünün ne kadar yüksek olduğunu ortaya koyar.

- **ESCI (Emerging Sources Citation Index):** En fazla yayın bu endekste yer almıştır (71 yayın). ESCI, yükselmekte olan, yeni veya bölgesel akademik dergileri kapsar. Bu, hedef maliyetleme alanının gelişmekte olan, yeni açılımlar gösteren bir araştırma alanı olduğunu gösterir.
- **SCI-EXPANDED (Science Citation Index Expanded):** 69 yayın bu endekste yer almıştır. SCI-EXPANDED, doğrudan fen ve mühendislik bilimlerini kapsar. Hedef maliyetleme konusunun sadece muhasebe değil, üretim ve mühendislik temelli çalışmalarda da yer bulduğunu gösterir.
- **SSCI (Social Sciences Citation Index):** 58 yayın, sosyal bilimlerin prestijli indekslerinden biri olan SSCI’da taranmıştır. Bu, hedef maliyetleme konusunun yönetim muhasebesi, işletme

yönetimi ve ekonomi gibi sosyal bilim alanlarında da etkili bir şekilde işlendiğini göstermektedir.

- CPCI-S (Conference Proceedings Citation Index-Social Science & Humanities): 55 yayın, konferans bildirisi olarak bu endekste yer almıştır. Bu, konunun akademik toplantılarda tartışıldığını, uygulamacılar ve akademisyenler arasında etkileşim yarattığını göstermektedir.

Dört ana endeks toplamda 253 yayını kapsamaktadır; bu, çalışmalarda yer alan yayınların yaklaşık %95'ine denk gelir. Bu da bibliyometrik analizin yüksek kaliteli, bilimsel kabul görmüş kaynaklara dayandığını göstermektedir.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışma, hedef maliyetleme (target costing) kavramının bibliyometrik bir analizini yaparak, bu alandaki akademik çalışmaların gelişim sürecini incelemiştir. Web of Science veri tabanında 1994-2024 yılları arasında yayınlanan 268 çalışma ele alınmış, yapılan çalışmaların 154 tanesinin makale, 24 tanesinin kitap bölümü, bir tanesinin kitap, üçer tanesinin ise bildiri ve kitap ve kalan 77 yayın diğer kategorisinde olup tamamının incelemesinden oluşmaktadır. Elde edilen veriler R Studio programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bulgular, hedef maliyetleme konusunda yapılan akademik çalışmaların yıllar içinde artarak devam ettiğini ve farklı alanlarla entegre bir şekilde gelişim gösterdiğini ortaya koymaktadır. Elde edilen veriler, hedef maliyetleme ile ilgili akademik çalışmaların çeşitli disiplinlerde kullanıldığını ve bu alanın özellikle muhasebe, maliyet yönetimi ve üretim planlaması gibi konularla örtüştüğünü göstermiştir. Araştırma kapsamında yapılan analizler neticesinde şu önemli bulgular elde edilmiştir:

- Zaman içindeki gelişim: Hedef maliyetleme konusundaki ilk yayın 1994 yılında yapılmış olup, özellikle 2000'li yılların başlarından itibaren konuya yönelik ilginin arttığı görülmektedir. En yüksek atıf oranlarına sahip yılların 1996 ve 2010 olması, belirli dönemlerde hedef maliyetleme konusuna yönelik akademik ilginin zirveye ulaştığını göstermektedir.
- Disiplinler arası etkileşim: Elde edilen veriler, hedef maliyetleme ile ilgili akademik çalışmaların muhasebe, maliyet yönetimi, üretim planlaması ve stratejik yönetim gibi farklı disiplinlerle örtüştüğünü göstermektedir. Bu durum, hedef maliyetlemenin çok yönlü bir analiz aracı olarak kullanıldığını ortaya koymaktadır.
- Ülkelere göre yayın dağılımı: Almanya ve ABD, hedef maliyetleme alanında en fazla yayın yapan ülkeler olarak öne çıkmaktadır. Bununla birlikte, çok ülkeli ortak yayın (Multiple Country Publications-MCP) açısından Birleşik Krallık ve Almanya ön plana çıkmaktadır. Bu durum, hedef maliyetleme üzerine yapılan araştırmaların uluslararası iş birlikleri çerçevesinde gelişmeye devam ettiğini göstermektedir.
- Anahtar kelime analizi: Kelime bulutu analizine göre, ilgili alanda en çok tercih edilen anahtar kelimeler arasında target costing (hedef maliyetleme), cost management (maliyet yönetimi), target costs (hedef maliyetler), value engineering (değer mühendisliği) ve management accounting (yönetim muhasebesi) yer almaktadır. Bu bulgu, hedef maliyetlemenin geniş kapsamlı bir akademik konu olarak ele alındığını göstermektedir.
- En çok atıf alan makaleler: Bibliyometrik analiz sonuçlarına göre, hedef maliyetleme literatüründe en fazla atıf alan çalışmaların sadece maliyet yönetimi bağlamında değil, aynı zamanda stratejik karar alma süreçleri ve operasyonel yönetim çerçevesinde değerlendirildiği görülmektedir.

- Endeks dağılımı: Yayınların endeks dağılımına bakıldığında, çalışmaların büyük bir kısmının ESCI, SCI-EXPANDED ve SSCI gibi üst düzey akademik indekslerde yer aldığı görülmektedir. Bu durum, hedef maliyetleme konusunun akademik çevrelerde yüksek düzeyde kabul gören bir araştırma alanı olduğunu göstermektedir.

Çalışmanın bulguları, literatürdeki mevcut çalışmalarla büyük ölçüde örtüşmektedir. Örneğin, Ahn vd. (2018) çalışmasında hedef maliyetlemenin modern işletmeler için önemli bir maliyet yönetimi aracı olarak değerlendirildiğini ve bu yöntemin daha fazla işlevsellik kazanması için entegre sistemlerin geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Aynı şekilde Linh (2024), hedef maliyetlemenin işletmelerin rekabet avantajını artırmada kritik bir rol oynadığını ve dijitalleşme süreçleriyle entegrasyonun kaçınılmaz olduğunu belirtmiştir. Bu çalışmalardan elde edilen çıkarımlar, hedef maliyetlemenin sadece bir maliyet kontrol mekanizması değil, aynı zamanda işletmelerin stratejik yönetim süreçlerine entegre edilmesi gereken bir araç olduğunu göstermektedir. Bulgular ayrıca, hedef maliyetlemenin farklı sektörlerde uygulanabilirliğini inceleyen çalışmalarla da paralellik göstermektedir. Karahan (2018) halı üretim sektöründe, Acaravcı ve Öz (2023) mobilya üretiminde, Demircioğlu ve Adıgüzel (2019) ise tekstil sektöründe hedef maliyetlemenin başarılı bir şekilde uygulanabildiğini ortaya koymuştur. Benzer şekilde, Arslan ve Çonkar (2024) sağlık sektöründe hedef maliyetleme ile kaynak tüketim muhasebesinin entegrasyonunun hasta memnuniyeti ve maliyet yönetimi üzerinde olumlu etkileri olduğunu belirlemiştir. Bu bulgular, hedef maliyetlemenin farklı sektörlerde uygulanabilirliği konusunda geniş bir perspektif sunduğunu ve işletmelerin kârlılıklarını artırmada etkili bir strateji olduğunu göstermektedir. Öte yandan, literatürde hedef maliyetleme ile ilgili yapılan bibliyometrik analizlerin sınırlı olduğu görülmektedir. Hotamışlı ve Erem (2014), Muhasebe ve Finansman Dergisi'nde yayımlanan çalışmaları bibliyometrik açıdan incelemiş ancak hedef maliyetleme üzerine odaklanmamıştır. Benzer şekilde Akgün ve Karataş (2017), muhasebe alanında yayımlanan makalelerin bibliyometrik özelliklerini ele alırken, hedef maliyetleme konusuna detaylı bir şekilde yer vermemiştir. Ağaç (2025) tarafından gerçekleştirilen çalışma, kaynak tüketim muhasebesi (KTM) üzerine yapılan lisansüstü tezleri bibliyometrik analiz yöntemiyle incelemiştir. Ağaç'ın çalışmasında ön plana çıkan temaların, bu makaledeki kelime bulutu analizinde yer alan “cost management” ve “resource efficiency” gibi kavramlarla örtüştüğü görülmektedir. Bu benzerlik, hedef maliyetleme ile KTM gibi çağdaş maliyet sistemlerinin ortak noktalarda buluştuğunu ve gelecekte bu yöntemlerin entegre bir şekilde kullanılabileceğini göstermektedir. Korga (2025) çalışmasında, muhasebe alanında yapay zekâ (YZ) temalı akademik yayınlar bibliyometrik olarak analiz edilmiştir. Bu makalede elde edilen ve 2010 sonrası dönemde “ERP systems”, “innovation” ve “digitalization” gibi anahtar kelimelerin öne çıkmasıyla doğrudan örtüşmektedir. Hedef maliyetlemenin dijital teknolojilerle entegrasyonu hem bu çalışmanın hem de Korga'nın bulgularında vurgulanan ortak bir gelişim eksenidir. Özellikle yapay zekâ ile desteklenen maliyet tahminleme ve değer mühendisliği uygulamaları, hedef maliyetleme yönteminin stratejik karar alma süreçlerinde daha fazla kullanılmasını sağlamaktadır. Mazman İtik (2025) ise muhasebe ve kalite maliyetleri alanlarındaki akademik ilgiyi incelemiştir. Çalışma, kalite maliyetleriyle ilgili yayınların 2000'li yıllardan itibaren artış gösterdiğini, ancak 2021–2024 döneminde yayınların atıf alma hızının düşük olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuç, bu makalede Almanya gibi yayın sayısı yüksek ülkelerin atıf sayılarında düşüş gözlenmesiyle benzerlik göstermektedir. Yayın sayısındaki artış, literatürde niceliksel bir gelişmeyi ifade ederken, niteliksel etkinin aynı oranda artmadığı görülmektedir. Bu durum, sadece üretim miktarına odaklanmak yerine yüksek etkili, teorik katkı sağlayan çalışmaların teşvik edilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Sonuç olarak, hedef maliyetleme literatürü, yalnızca bir maliyet kontrol aracı olarak değil, aynı zamanda dijitalleşme, kalite yönetimi ve stratejik planlama gibi alanlarla etkileşim içinde olan çok boyutlu bir yapıya evrilmiştir. Literatürdeki bu dönüşüm, çalışmamızın bulgularıyla güçlü bir biçimde örtüşmektedir. Bu bağlamda, bibliyometrik analiz yöntemi, hedef

maliyetleme alanının geçmişten bugüne nasıl bir gelişim seyri izlediğini ve gelecekte hangi yönelimlere açık olduğunu anlamada etkili bir araç olarak ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda, mevcut çalışma hedef maliyetleme alanındaki bibliyometrik analiz boşluğunu doldurmak adına önemli bir katkı sağlamaktadır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda hedef maliyetleme literatürünün gelişimi, mevcut durumu ve gelecekteki araştırmacılara yönelik öneriler sunulmaktadır: MCP değerleri açısından en yüksek sıralarda Almanya ve Birleşik Krallık yer alsa da diğer ülkelerdeki akademik araştırmacılar arasında uluslararası iş birliklerinin artırılması, bilgi transferi ve yenilikçi yaklaşımlar açısından önemli bir adım olacaktır. Küresel bir perspektiften hedef maliyetleme araştırmalarını ele alan ortak projeler geliştirilmelidir. Dijitalleşme ve endüstri 4.0 uygulamalarının muhasebe ve maliyet yönetimi alanlarında artan etkisi göz önüne alındığında, hedef maliyetlemenin yapay zekâ, büyük veri analitiği ve ERP sistemleriyle nasıl entegre edilebileceği üzerine yapılan araştırmalar artırılmalıdır. Atıf analizlerine bakıldığında, belirli akademisyenlerin hedef maliyetleme konusunda yüksek etkili çalışmalar yaptığı görülmektedir. Gelecekte yapılacak araştırmalar, bu çalışmaların hangi faktörler nedeniyle yüksek atıf aldığına ve hangi alanlarda etkili olduğuna odaklandığında, bu konu ile ilgili akademik bilgi paylaşımı artırılabilir. Bu çalışma hedef maliyetleme konusundaki akademik literatürü kapsamlı bir şekilde inceleyerek mevcut eğilimleri, güçlü yönleri ve eksiklikleri ortaya koymayı hedeflemiştir. Bu bağlamda hedef maliyetleme kavramı üzerine yapılan akademik yayınları bibliyometrik analiz yöntemiyle inceleyerek hem yöntemsel hem de içeriksel açıdan literatüre önemli katkılar sağlamaktadır. Literatürde hedef maliyetleme üzerine birçok çalışma bulunmasına rağmen, özellikle Web of Science (Wos) veri tabanına dayalı sistematik bir bibliyometrik analiz çalışmasının eksikliği dikkat çekmektedir. Bu çalışma, söz konusu boşluğu doldurarak aşağıda detaylandırılan yönleriyle akademik literatüre anlamlı katkılar sunmaktadır:

- Literatürdeki Boşluğun Doldurulması: Çalışma, Wos veri tabanında 1994-2024 yılları arasında yayımlanan hedef maliyetleme odaklı 268 akademik yayını analiz ederek, bu alandaki yayınların tarihsel gelişimini, ana eğilimlerini ve bilimsel etkisini ortaya koymuştur. Literatür taramasında da belirtildiği üzere, hedef maliyetleme konusunda yapılan araştırmalar çoğunlukla vaka analizi ya da teorik temelli çalışmalar şeklindedir. Oysa bu çalışmada, literatürdeki eğilimler, etki düzeyleri, uluslararası iş birlikleri ve kavramsal evrim bir arada değerlendirilmiş; böylece literatürde nitel ve nicel gelişimin bütüncül bir resmi çizilmiştir.
- Bibliyometrik Yöntemin Muhasebe Alanında Uygulanması: Muhasebe literatüründe bibliyometrik analiz yöntemi nispeten daha az kullanılan bir yöntemdir. Bu çalışma, R Studio yazılımı aracılığıyla gerçekleştirilen veri analiziyle bibliyometrik yöntemin muhasebe ve maliyet yönetimi literatüründe ne kadar etkili ve kapsamlı bir analiz aracı olabileceğini göstermiştir. Böylece çalışmanın yöntembilimsel düzeyde de katkı sağladığı ifade edilebilir.
- Akademik Yayın Ağlarının ve Bilimsel İş Birliklerinin Haritalanması: Yapılan iş birliği ağı analizi ve ülke temelli üretkenlik değerlendirmeleri, hedef maliyetleme alanındaki küresel akademik ağların yapısını, güçlü ve zayıf bağlarını gözler önüne sermektedir. Bu bağlamda çalışma, araştırmacılara yeni iş birlikleri oluşturabilecekleri merkezler, üretken yazarlar ve etkili dergiler hakkında stratejik bilgi sağlamaktadır. Özellikle MCP ve SCP analizleri ile bilimsel iş birliklerinin etki gücü hakkında derinlemesine bir kavrayış sunulmuştur.
- Disiplinler arası Eğilimlerin Belirlenmesi: Çalışmada yer alan kelime analizi, zaman serisi grafikler ve endeks dağılımı sonuçları; hedef maliyetlemenin yalnızca muhasebe değil, aynı zamanda stratejik yönetim, üretim sistemleri, dijitalleşme ve sürdürülebilirlik gibi alanlarla da bütünleştiğini ortaya koymaktadır. Bu bulgu, hedef maliyetleme alanındaki araştırmaların çok

disiplinli bir perspektife kaydığını ve gelecekteki çalışmalarda bu eğilimin göz önünde bulundurulması gerektiğini vurgulamaktadır.

- Gelecek Araştırmalar için Yön Gösterici Olması: Bu çalışma, sadece mevcut durumu betimlemekle kalmamış, aynı zamanda gelecekte yapılacak araştırmalar için temel odak alanlarını ve gelişim potansiyelini de ortaya koymuştur. Atıf patlaması gösteren yayınların belirlenmesi, yüksek etkili dergi ve yazarların tespit edilmesi, araştırmacılara kendi çalışmalarını şekillendirebilecekleri sağlam bir referans noktası sunmaktadır.

Sonuç olarak bu çalışma, hedef maliyetleme konusundaki bilimsel bilgi birikiminin sistematik bir haritasını sunarak, akademik literatürde derinlikli, güvenilir ve yönlendirici bir referans kaynağı olma niteliği taşımaktadır. Hem mevcut araştırmacılar hem de bu alana yeni katkılar sunmak isteyen bilim insanları için bir başvuru kaynağı olmuştur.

5. Kaynakça

- Acaravcı, S. K., & Öz, İ. A. (2023). Hedef maliyetleme sistemi: Bir üretim işletmesinde uygulama. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 11(2), 54-69.
- Ahn, H., Clermont, M., & Schwetschke, S. (2018). Research on target costing: Past, present, and future. *Management Review Quarterly*, 68(2), 135–178. <https://doi.org/10.1007/s11301-018-0141-y>
- Ağaç, S. (2025). Kaynak tüketim muhasebesi üzerine çalışılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 105, 57-74. <https://doi.org/10.25095/mufad.1599762>
- Akgün, M., & Karataş, B. (2017). Muhasebe ve denetime bakış dergisinde 2000-2016 yılları arasında yayımlanan makalelerin bibliyometrik analizi. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 17(52), 19-34.
- Ansari, S. L., & Bell, J. E. (1997). *Target costing: The next frontier in strategic cost management. A CAM-I/CMS model for profit planning and cost management*. Irwin.
- Arslan, E., & Çonkar, M. K. (2024). Hastanelerde kaynak tüketim muhasebesi ve hedef maliyetleme yöntemlerinin birlikte uygulanması. *Akdeniz İİBF Dergisi*, 24(2), 86-103. <https://doi.org/10.25294/aiiibfd.1455669>
- Bahşi, G., & Can, V. (2001). Hedef maliyetleme. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 4, 47-64.
- Coşkun, A. (2008). Hedef maliyetleme ve uşak ilindeki battaniye üretim işletmelerinde uygulanabilirliği üzerine bir araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 1-16.
- Demircioğlu, E. N., & Adıgüzel, I. (2019). Hedef maliyetleme ve hedef maliyetlemenin bir üretim işletmesinde uygulanması. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 12(2), 301-315.
- Dekker, H., & Smidt P. (2003). A survey of the adoption and use of target costing in dutch firms. *International Journal of Production Economics*, 84, 293-305. [https://doi.org/10.1016/S0925-5273\(02\)00450-4](https://doi.org/10.1016/S0925-5273(02)00450-4)
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285–296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- Garfield, E. (1972). Citation analysis as a tool in journal evaluation. *Essay of an Information Scientis*, 1, 527-544.

- Hotamışlı, M., & Erem, İ. (2014). Muhasebe ve finansman dergisinde yayınlanan makalelerin bibliyometrik analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 7, 1-20. <https://doi.org/10.25095/mufad.396474>
- Karahan, M. (2018). Hedef maliyetleme: Halı işletmesinde bir uygulama. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(65), 362-378. <https://doi.org/10.17755/esosder.357155>
- Kaya, G. A. (2010). Hedef maliyetleme. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 313-332.
- Korga, S. (2025). Muhasebe ve yapay zekâ: Vosviewer ile bibliyometrik analiz. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 32(1), 131-145. <https://doi.org/10.18657/yonveek.1522092>
- Koşan, L., & Geçgin, E. (2013). Hedef maliyetleme sisteminin menü analizinde kullanılması: Bir yiyecek içecek işletmesinde yapılan uygulama ve sonuçları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(2), 391-410.
- Kurtuluş, M. A., & Bilen, K. (2021). A bibliometric analysis on nature of science: A review of the research between 1986-2019. *Scientific Educational Studies*, 5(1), 47-65. <https://doi.org/10.31798/ses.941238>
- Linh, N. T. (2024). Literature review on target costing in academic research. *International Journal of Research Publication and Reviews*, 5(1), 1–10.
- Mazman İtik, Ü. (2025). Muhasebe alanında kalite maliyeti kavramının bibliyometrik analizi: Yayın trendleri ve bilimsel iş birlikleri. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 24(74), 165-190. <https://doi.org/10.55322/mdbakis.1514882>
- Okuba, Y. (1997). Bibliometric indicators and analysis of research systems: Methods and examples. *OECD Science, Technology and Industry Working Papers*, 1-71.
- Say, S. (2023). Bibliometric analysis of studies on corporate social responsibility and profitability. *Journal of Management and Economics*, 30(1), 151-166. <https://doi.org/10.18657/yonveek.1037555>
- Sevimli Örgün, G. (2024). Muhasebe enstitüsü dergisinde yayımlanan makalelerin bibliyometrik analizi. *Muhasebe Enstitüsü Dergisi*, 71, 25-37. <https://doi.org/10.26650/MED.1428359>